

KÚRIA

Knk.IV.37.467/2015/2.szám

A Kúria:

által képviselt Bodnár József, szervezőnek, a Nemzeti Választási Bizottság (1054 Budapest, Alkotmány u. 3.) aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítése kapcsán meghozott 83/2015. számú határozatának felülvizsgálata tárgyában, nemperes eljárásban, meghozta az alábbi

v é g z é s t:

A Kúria a Nemzeti Választási Bizottság 83/2015. számú határozatát megváltoztatja és az

„Egyetért-e Ön azzal, hogy az Országgyűlés a nyugdíj jogszabályok megfelelő módosításával a jelen kérdésben megtartott népszavazást követő év január 1.-től a férfiak számára is tegye lehetővé Magyarországon a nők számára biztosított kedvezményekkel történő nyugdíjba vonulás lehetőségét?”

kérdést hitelesíti.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

A Kúria elrendeli e végzésének a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

A végzés ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

1. A Nemzeti Választási Bizottság (továbbiakban NVB) 83/2015. számú határozatában megtagadta a szervező által 2015. április 1-jén benyújtott aláírásgyűjtő ív hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy az Országgyűlés a nyugdíj jogszabályok megfelelő módosításával a jelen kérdésben megtartott népszavazást követő év január 1.-től a férfiak számára is tegye lehetővé Magyarországon a nők számára biztosított kedvezményekkel történő nyugdíjba vonulás lehetőségét?”

2. Az NVB a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (továbbiakban

Knk.IV.37.467/2015/2.szám

Nsztv.) 11. §-ára alapítottan vizsgálta a kérdés hitelesíthetőségét. Indokolásában kifejtette, hogy a kérdés a nőket illető nyugdíjkezdmények férfiakra történő kiterjesztésével bővítené az ellátottak körét. Így a kérdésben tartott érvényes és eredményes népszavazás jövőbeli költségvetési törvényben szereplő kiadásokat érintene. Mivel az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés b) pontja tiltja a népszavazást a központi költségvetésről szóló törvény tartalmáról, ezért az NVB a kérdés hitelesítésére nem látott lehetőséget.

3. Az NVB Nsztv. 9. § (1) bekezdésére alapított érvelése szerint továbbá a hitelesíteni kért kérdés nem felel meg a választói egyértelműség követelményének. A választópolgárok ugyanis szavazataik leadásakor nincsenek tisztában azzal, hogy döntésük milyen következményekkel jár a nyugdíjrendszer egésze tekintetében és e változásoknak milyen társadalmi, pénzügyi, és más hatásaival kellene számolni.

4. A szervező felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, kérte „a t. Nemzeti Választási Bizottságot új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítani a 2013. évi CCXXXVIII. törvény 30. § (2) bekezdésében foglaltak szerint”.

A szervező részben arra hivatkozott, hogy a kérdés azt az igényt fogalmazza meg, hogy a jogalkotó az arra jogosult állampolgárok számára azonosan, a nemi hovatartozástól függetlenül biztosítsa a nyugellátás igénybevételének lehetőségét. A kérdés tehát az esélyegyenlőség megteremtéséről szól a nyugdíjba vonulás kapcsán. Ebből kifolyólag az nem jár automatikusan pénzügyi hatásokkal, mert a jogalkotó maga dönti el, hogy a nemek közötti esélyegyenlőséget hogyan, milyen irányban kívánja megteremteni a nyugdíjrendszerben.

Utalt arra is, hogy a választói egyértelműségnek nem feltétele a döntés valamennyi következményének ismerete, mert annak hiányában is lehetséges a választópolgár részéről a felelős akaratnyilvánítás. Példaként hivatkozott az olyan összetett kérdésekben megtartott népszavazásokra, mint a NATO, avagy az „EU-tagságra vonatkozó szavazás”, avagy az „ún. szociális népszavazás”.

II.

A felülvizsgálati kérelem megalapozott.

1. A Kúria az Nsztv. 30. § (1) bekezdésében – figyelemmel az Nsztv. 11. §-ára is - megfogalmazott hatáskörében eljárva, nemperes eljárásban, az Alaptörvény védelme érdekében elsődlegesen a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel vizsgálja felül az NVB határozatát.

2. Az NVB a kérdés hitelesítését két okból, részben azon az alapon tagadta meg, hogy az jövőbeli költségvetési törvényben szereplő kiadásokról való döntésre vonatkozott, részben pedig nem látta megalósulni a választói egyértelműség követelményét.

A Kúria a jelen határozatában is szükségesnek ítéli rögzíteni azt, hogy felülvizsgálati eljárásának tárgya a hitelesíteni kért kérdés alkotmányosságának és törvényességének vizsgálata. A Kúria hatáskörébe nem tartozik a kérdés célszerűségi, okszerűségi, avagy gazdaságossági jellegű minősítése.

3. Az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés b) pontja értelmében „[n]em lehet országos népszavazást tartani a központi költségvetésről (...) szóló törvény tartalmáról”.

A Kúria – az Alkotmánybíróság Alkotmány 28/C. § (5) bekezdéséhez fűzött gyakorlatára is figyelemmel – korábbi határozataiban megállapította, hogy az Alaptörvényben szabályozott országos népszavazás intézményével a tiltott tárgykörökre vonatkozó rendelkezések zárt értelmezése áll összhangban. Ez azt jelenti, hogy nem minden, a költségvetési törvénnyel összefüggésbe hozható népszavazási kérdés sorolandó a tilalmazott tárgykörök közé. A népszavazás akkor tiltott, ha a kérdés a hatályos költségvetési törvény tartalmát közvetlenül, akár a fizetési kötelezettséget megállapító törvény módosításán keresztül érinti, avagy a kérdés arra irányul, hogy a választópolgár pontosan határozza meg a jövőbeli költségvetési törvény valamely kiadását. Önmagában tehát az a tény, hogy a népszavazásra feltenni szándékozott kérdésnek pénzügyi-költségvetési vonzata van nem jelenti azt, hogy abban ne lehetne népszavazást tartani.

4. A hitelesíteni kért kérdés tartalma szerint annak a megkülönböztetésnek a jövőbeli – „a népszavazást követő január 1.-től” történő - megszüntetésére irányul, amely a hatályos nyugdíjszabályozásban a feltételrendszereket illetően a női és a férfi biztosítottak között tetten érhető.

5. A Kúria előtt döntésre váró ügyben a hitelesíteni kért kérdés nem érinti egészében a járulékfizetési kötelezettség tartalmát, annak módját, avagy mértékét, burkoltan sem tartalmazza az Alaptörvény XIX. cikk (4) bekezdésében, illetve a 40. cikkben rögzített nyugdíjrendszer módosításának szándékát, és nem érinti egészében a nyugdíjalap, illetve a nyugdíjak mértékének megállapítását sem. A jövőbeli költségvetési törvény tervezetének, majd pedig javaslatának összeállításánál az esetleges módosítások átvezetése szükséges lehet, de a módosítások irányát, konkrét összecszerüségét az Országgyűlés szuverén módon döntheti el.

6. Megjegyzendő, hogy az Alaptörvény XIX. cikk (4) bekezdésének utolsó fordulata az állami nyugdíjra való jogosultság feltételei szempontjából törvényi szinten legitimálja a nők pozitív megkülönböztetését. Az Alaptörvény XIX. cikk (4) bekezdés utolsó fordulata értelmében: „[t]örvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja”. A hivatkozott alaptörvénybeli lehetőség, törvényalkotói felhatalmazás azonban nem jelent egyben kötelezettséget is: az Országgyűlés döntése - avagy a nép akarata – szerint a nők fokozott védelmének állam által vállalt követelménye megjelenhet az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeiben, de az nem szükségszerű.

7. A kifejtettek értelmében a Kúria megállapította, hogy a kérdés nem a hatályos költségvetési törvény, hanem alapvetően a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény módosítására irányul, és abból nem következik az sem, hogy a választópolgár határozná meg a jövőbeli költségvetési törvényben szereplő egyes konkrét kiadásokat. Így a kérdés csak távoli, közvetett összefüggést mutat a költségvetési törvénnyel, mivel csak a nők és a férfiak „nyugdíjba vonulásának”

Knk.IV.37.467/2015/2.szám

feltételrendszerét kívánja egységesíteni. A távoli és közvetett összefüggés a tiltott népszavazási tárgykörrel nem eredményezi a kérdés tiltott tárgykörűvé válását. Önmagában az a tény, hogy az érvényes és eredményes népszavazás érinti az Országgyűlés mozgásterét a következő költségvetési törvény megalkotásakor, nem teszi tiltottá a népszavazást.

A Kúria a fenti érvek mentén – szemben az NVB határozatának II. pontbeli okfejtésével - megalapozottnak látta a felülvizsgálati kérelmet.

8. Az NVB a választói egyértelműség Nsztv. 9. § (1) bekezdése szerinti sérelmét abban látta, hogy a kérdés bonyolultsága folytán a választópolgár nem látja át „igen” vagy „nem” szavazatának lehetséges következményeit, az NVB értelmezésében megakadályozandó, hogy a döntési kötelezettség kivitelezhetetlen, végrehajthatatlan, következményeiben kiszámíthatatlan legyen.

A Kúria nem osztotta az NVB érvelését.

Az Nsztv. 9. § (1) bekezdése értelmében „[a] népszavazásra javasolt kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni, továbbá a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles”.

Az Alkotmánybíróság által 2001-ben [51/2001. (XI. 29.) AB határozat] kidolgozott egyértelműségi teszt értelmében az NVB – és a felülvizsgálat során a Kúria – a népszavazási kérdés választói és jogalkotói egyértelműségét mérlegeli.

A népszavazáshoz való jog – mint alanyi jogként érvényesíthető politikai alapjog – garanciája a felteendő kérdés egyértelműsége. Ebben a körben vizsgálandó az egyértelmű megválaszolhatóság, aminek viszont feltétele az, hogy a népszavazásra feltenni szándékozott kérdés egyféleképpen legyen érthető.

A választói egyértelműség követelménye szükségképpen magában foglalja azt, hogy a kérdés feleljen meg a magyar nyelv nyelvtani szabályainak, de pusztán azzal nem azonosítható: lényege, hogy a választópolgárok jól értsék, lássák át a kérdés lényegét, érdemét és jelentőségét azért, hogy tudatosan, átgondoltan tudják leadott szavazataikkal az Országgyűlés jogalkotói munkáját meghatározni.

A jogalkotói egyértelműség akkor áll fenn, amennyiben az Országgyűlés számára az érvényes és eredményes népszavazásban foglalt döntés alapján eldönthető, hogy van és milyen tartalommal törvényalkotási kötelezettség.

9. Korábbi döntéseiben a Kúria a kérdés bonyolultságára, megtévesztő jellegére, mint a választói egyértelműség hiányára akkor hivatkozott, amikor a megfogalmazását tekintve egyszerű kérdés valójában több jogágot, több, egymástól eltérő céllal létrehozott jogintézményt érintett, avagy a kérdésben tartott népszavazás az állami ellátó rendszer több alrendszerének együttes átalakítását igényelte volna (pl.: Knk.37.342/2015/3.; Knk.IV.37.386/2015/3.; Knk.IV.37.387/2015/3.; Knk.IV.37.467/2015/3.).

A Kúria előtt jelenleg döntésre váró esetben nem ez a helyzet.

A nyugdíjrendszerben jelentkező, a nőket legitim alapokon, több évtizede preferáló szabályok a választópolgárok előtt általánosságban ismertek. A kérdésben tartott népszavazás esetén a választópolgárok annak megváltoztatására szavaznának. Ugyanakkor az Alaptörvényre visszavezethető, pozitív megkülönböztetés

Knk.IV.37.467/2015/2.szám

megváltoztatásának megoldását tekintve a döntés érvényes és eredményes népszavazás esetében is az Országgyűlés kompetenciája maradna.

A Kúria a kérdést egyértelműnek ítélte úgy a választópolgárok, mint az Országgyűlés oldaláról.

10. A kifejtettek értelmében a Kúria megállapította, hogy az NVB határozata az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés b) pontjába ütközően alaptörvénysértő, valamint az Nsztv. 9. (1) bekezdésébe ütközően törvénysértő volt. Ezért a Kúria az Nsztv. 30. § (1) bekezdése értelmében megváltoztatta az NVB határozatát. A felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel megjegyzendő, hogy az NVB – nem visszautasító, hanem - kérdés hitelesítést megtagadó határozata esetén a kúriai felülvizsgálat jogkövetkezménye nem az Nsztv. 30. § (2) bekezdésén, hanem (1) bekezdésén alapul.

11. Az illetékekről szóló – módosított – 1990. évi XCIII. törvény 5. §-a alapján a felülvizsgálati eljárás illetéke az állam terhén marad.

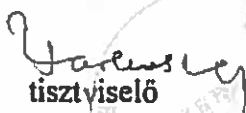
12. A Kúria megváltoztatást tartalmazó határozatára tekintettel, valamint figyelemmel az Nsztv. 30. § (3) bekezdésére is határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételéről rendelkezett.

A jogorvoslatot az Nsztv. 30.§ (1) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2015. június 30.

Dr. Kozma György sk. a tanács elnöke, Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó sk. előadó bíró, Dr. Balogh Zsolt sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

